

Jan Balík

MÁŠ NA VÍC

Život je umění,
kterému se učíme
od mládí

e-knihy

Děkujeme Vám za nákup této e-knihy. Jsme rádi, že můžeme touto cestou přinášet dobré zprávy do světa digitálních médií.

Jestliže se Vám podařilo dokument stáhnout z nějakého webu bez placení, tak si jej, prosím, poříďte ještě jednou, férově, na našich webových stránkách www.paulinky.cz/eknihy. Může se Vám zdát, že je to zbytečné a že chceme na e-knihách vydělávat. I vydání e-knihy nás něco stojí, zejm. autorská práva, překlad a redakční práci. Vaše platby nám tak umožňují vydávání dalších elektronických titulů.

Nakladatelství Paulínky
www.paulinky.cz

Jan Balík

MÁŠ NA VÍC

Život je umění,
kterému se učíme
od mládí

*Teologicky recenzoval ThLic. Bohumil Kolář
Konzultant PhDr. Jaroslav Šturma*

© Nakladatelství PAULÍNKY, 2012
Petrská 9, 110 00 PRAHA 1
Tel.: 222 311 206
E-mail: paulinky@paulinky.cz www.paulinky.cz

ISBN 978-80-86949-95-6 (Tištěná kniha, 2. vyd.)
ISBN 978-80-7450-057-2 (PDF)

*„Cílem křesťanské askeze není pouze konat dobré skutky,
nýbrž vytvořit krásnou osobu.“*

(P. Florenskij)

*Věnováno mé mamince Věře a tatínkovi Jiřímu.
Svým příkladem mi ukázali, jak je důležitá sebevýchova.
Od dětství mě učili prožívat svobodu
jako schopnost rozhodovat se pro dobro, pro Boha.
Byli pro mě nejen vzorem,
ale zároveň vždy, když jsem projevil zájem,
byli ochotni věnovat mi čas a diskutovat se mnou.
Maminka mi od dospívání psala na papírek,
v čem bych se měl zlepšit.
Dobře znala mou povahu, mé klady a zápory.
Její starostlivost mi nebyla vždy po chuti,
ale s odstupem času mohu konstatovat,
že jsem jí za to nesmírně vděčný.
A tatínek? Toho jsem často vidával klečel a modlit se.
Mnohokrát jsem ho brzy ráno potkal, jak se s růžencem
v ruce procházel po chodbě a modlil se s Pannou Marií.*

*Dopsáno v tichu krásné vysokohorské přírody
na Erlebachově boudě v Krkonoších.*

I. Dar mládí a umění žít

a) Bůh tě volá jménem

Kdysi v dějinách zaznělo volání: „Abráme!“ (srov. Gn 12,1). Podobně tak zavolal Hospodin: „Mojžíši!“ (Ex 3,4). Starý zákon popisuje i jiná „zavolání“. Jedno z nejkrásnějších se týká mladého muže Samuela, který přísluhoval Hospodinu pod dohledem Eliho (kněz v chrámu). „Samuel ležel v Hospodinově chrámě, kde byla Boží schrána. Hospodin zavolal na Samuela. On odpověděl: ‚Tu jsem.‘ Běžel k Élímu a řekl: ‚Tu jsem, volal jsi mě.‘ On však řekl: ‚Nevolal jsem, lehni si zase.‘ Šel si tedy lehnout. Ale Hospodin zavolal Samuela znovu. Samuel vstal, šel k Élímu a řekl: ‚Tu jsem, volal jsi mě.‘ On však řekl: ‚Nevolal jsem, můj synu, lehni si zase.‘ Samuel ještě Hospodina neznal a Hospodinovo slovo mu ještě nebylo zjeveno. A znovu, potřetí, zavolal Hospodin Samuela. On vstal, šel k Élímu a řekl: ‚Tu jsem, volal jsi mě.‘ Tu Élí pochopil, že mládence volá Hospodin. I řekl Élí Samuelovi: ‚Jdi si lehnout; jestliže tě zavolá, řekneš: Mluv, Hospodine, tvůj služebník slyší.‘ Samuel si tedy šel lehnout na své místo. A Hospodin přišel, stanul a zavolal

jako předtím: „Samueli, Samueli!“, Samuel odpověděl: „Mluv, tvůj služebník slyší“ (1 Sam 3,3b-10).

Kdo je Hospodin, který volá člověka jménem? To nemůže být někdo, kdo by se k člověku stavěl zády, kdo by o něho nejevnil zájem. Volat jménem může pouze ten, kdo zná osobu, která toto jméno nese, a tato osoba mu není lhostejná. Bible mluví o Bohu jako o tom, kdo zná jméno každého člověka. Staví nám před oči Boha, který je blízky člověku a „nosí ho v srdci“.

Žijeme, protože nás má Bůh rád. I když se nám to nezdá, i když o tom pochybujeme. Náš jedinečný život je darem Boží lásky. On nás stvořil ke svému obrazu (Gn 1,27), a proto po něm toužíme. Bez něj se podobáme sirotkovi, který bloudí a není schopný dojít k životnímu naplnění. Ve svém tápání přestáváme chápat sami sebe, ztrácíme svou totožnost, velikost, a tedy i důstojnost. Utváření života bez Boha vede lidstvo k pohrdání člověkem. Začneme-li žít, jako by Bůh nebyl, nutně zakusíme, že svět, vyrvaný z kořenů, se hroutí (kardinál Joseph Ratzinger). Nejsme toho v nebyvalé míře svědky? Nejsou snad potraty, eutanázie, ničení embryí... projevem kultury smrti?

Bůh, který volá jménem, je láska, jež se projevila až do krajnosti (srov. Jan 13,1), když na tuto zem přišel Ježíš, aby nás svou smrtí a svým zmrtvýchvstáním vykoupil. Bůh – Láska nezapomněl na člověka. Nezapomněl ani na mě, ani na tebe, ani na nikoho z lidí všech dob.

Pro mladého člověka je typické, že má mnoho otázek. A je krásné, že evangelium je bohaté na odpovědi. Je moudré uvěřit milujícímu Bohu. On zná na otázky odpovědi a chce je dát. On ví, proč žijeme a ukazuje nám cestu ke štěstí a k naplnění života. V něm poznáváme, co to je opravdové lidství. „Řekneme-li Kristu ano, pak říkáme ano každému vznešenému ideálu“ (Jan Pavel II.).

Rozhoduješ o svém štěstí

Mládí je neopakovatelná a krásná etapa lidského života. Během ní se kladou základy nejen celého budoucího života pozemského, ale i věčnosti. Jaká výzva k poctivosti, odvaze a odpovědnosti! Vždyť život se žije pouze jednou, naostro, vždy je premiérou.

V Božské komedii vkládá Dante do úst anděla větu, která je určena duším vstupujícím do očištění: „Ó lidé, kteří jste se narodili, abyste vzlétli, tak snadno jste upadli do hříchu.“ Je to vskutku zvláštní. Lidské bytosti jsou nevyzpytatelné. Dobře tuší, co jim pomůže ke štěstí, a přitom se tak snadno nechávají svést z cesty. „Jak to, že lidem stačí tak málo svobody, a tudíž i tak málo štěstí?“ (P. Ladislav Kubíček).

Významný spisovatel G. K. Chesterton poukazuje s anglickým humorem na nebezpečí, že se člověk dokonce hledání vzdá. „V celé lidské historii platí zvláštní zákon, že lidé mají neustále snahu podceňovat své okolí, podceňovat své štěstí, podceňovat sebe. Velkým hříchem lidstva, hříchem, který má svůj pravzor v Adamově pádu, je tendence ne k pýše, nýbrž k této nepochopitelné a hrozně pokoře.“

Jak se ve spletnosti života zorientovat? Jak najít skutečnou cestu? Jak objevit pravdu? Co dělat, aby život dospěl k pravé velikosti dítěte Božího povolání ke svobodě, štěstí a radosti?

„Leklá ryba plave po proudu“ (arcibiskup Jan Graubner)

Situace mladého člověka se v mnohém podobá člověku nakupujícímu v supermarketu. Kolik zboží je vyloženo v regálech! Není možné koupit všechno. I když je to obtížné, učíme se vybírat, volit. Jde o jednu ze základních lidských dovedností, kterou si v nekonečné záplavě možností musíme získat.

Avšak v životě jde o víc než o jeden nákup. Pokud koupíme hloupost či „nalitneme“ na bezduchou reklamu a pořídíme zbytečnost, ještě se tolik nestane. Ale co když ve svém životě zvolíme špatně?

Buď se tedy vydáme na cestu sebevýchovy a každodenního duchovního snažení, nebo odumíráme a stáváme se leklou rybou, která nemá sílu plout a nechá se jen unášet. Živá ryba dokáže nejen plavat proti proudu, ale také přeskakovat přeje a překážky. Lidská bytost je povolána k vysoké důstojnosti a má schopnost usilovat o tuto svou velikost. Že to bude něco vyžadovat? To je samozřejmé. Vždyť co nic nestojí, za nic nestojí.

Základní virové onemocnění – dědičný hřích

Kdo se pozorně zamyslí nad životem, udělá zásadní objev. Bible ho popisuje na úplném začátku. Lidský život je provázen virovým onemocněním. Od prvních lidí přes všechny generace až do současnosti je každý lidský život poznamenán prvotním hříchem. Ten se „projevuje coby vrozená hříšnost člověka a jeho hluboká náklonnost spíše ke zlu než k dobru. Člověk v sobě nese vrozenou mravní slabost, která jde ruku v ruce s křehkostí jeho bytí, s jeho psycho-fyzickou zranitelností“ (Jan Pavel II.). V lidském bytí byla vážně poškozena harmonie. V nitru člověka nastalo zmatení. Vloudila se ochablost vůle. Do světa vstoupila smrt. Však to dobře známe. Kdyby dědičný hřích neexistoval, pak by rozum jasně poznával dobro, vůle by je chtěla a cit by se z toho radoval. Víme, jak to bývá: rozum je často zatměn, vůle slabá a cit – ten si dělá, co chce. V takovéto neblahé situaci se nacházíme. Svět je zamořen hříchem.

Když si to uvědomil svatý Pavel, zvolal: „Já nešťastný člověk! Kdo mě vysvobodí od těla propadlého této smrti? Díky Bohu!

Je to možné skrze Ježíše Krista, našeho Pána“ (Řím 7,24-25). Jedině Ježíš dokáže „nainstalovat“ člověku antivirový program – křest. Boží láska se nezastavila ani před hříchem člověka, který začal deformovat jeho dílo. Člověk byl Bohem povolán k velkým věcem a toto povolání v něm zůstává i po hříchu. V síle Boží můžeme zvítězit nad lidskou slabostí a pokušením, nad sebeláskou a sobectvím. Nejsme odsouzceni hříchu!

Falešní proroci

Už jsme přivykli tomu, že se nám vše podává „s oblohou“, která ukazuje, jak je výrobek dokonalý, užitečný, výborný, levný... Jsme zvyklí na reklamu. V záležitostech pravdy o životě nemůžeme dát na první zdání. Podstatné se často jeví tak nepatrné. Kolik falešných proroků a učitelů existuje! Sám Kristus na to upozorňuje: „Mějte se na pozoru před nepravými proroky: přicházejí k vám převlečení za ovce, ale uvnitř jsou draví vlci. Poznáte je po jejich ovoci“ (Mt 7,15-16). Svatý Jan přidává: „Zkoumejte duchy, zdali jsou z Boha; vždyť je ve světě mnoho lžiproroků“ (1 Jan 4,1).

Veřejné mínění považuje za normální modely chování, které jsou v rozporu s tím, jak život vymodeloval Bůh. Ať jsou to nabídky spojené s honbou za vlastním úspěchem, konzumem, pudovostí či scestné spirituální proudy, nakonec se ukáže, že zanechávají člověka prázdného a v ještě větší samotě. Útěk k droze bývá jen následkem neuspokojené touhy.

„V kultuře, která tvrdí, že žádná univerzálně platná pravda není možná, není nic absolutního. Proto nakonec – říká se – objektivní dobro a zlo již nemají význam. Dobro znamená to, co je v určitém okamžiku líbivé nebo užitečné. Zlo znamená